

תפ"ח (חיפה) 55684-02-13 - מדינת ישראל נ' פטר גפן

פלילי - חוק העונשין - עבירות המתה

var MareMakom = "תפח (חיפה) 55684-02-13 - מדינת ישראל נ' פטר גפן, תק-מח 2014(2), 33530(19/06/2014)";
{p.IDHidden{display:none

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 55684-02-13 מדינת ישראל נ' גפן(עציר)

בפני כב' השופט יוסף אלרון, נשיא [אב"ד]
כב' השופט משה גלעד
כב' השופט ד"ר מנחם רניאל

בעניין: מדינת ישראל	
המאשימה	
נגד	
הנאשם	פטר גפן
גזר דין	

א. מבוא:

הנאשם הורשע בתום שמיעת הראיות בעבירת רצח בכוונה תחילה תוך ביצוע שוד, ובעבירת שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 300(א)(2) + 300(א)(3) וסעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

בהכרעת הדין פירטנו בהרחבה את מכלול העובדות והראיות אשר על בסיסן החלטנו להרשיע את הנאשם ברצח ובשוד קרובת משפחתו, אסתר דזינדזיחאשווילי ז"ל(להלן: "המנוחה"), שהוכחה ונחנקה על ידי הנאשם באכזריות רבה, עד שנפחה את נשמתה.

כמפורט בהכרעת הדין, הרקע לרצח ולשוד היה כפי הנראה מצוקה כלכלית של הנאשם ובשל כך, גמר אומר לרצוח את המנוחה ולשדוד את רכושה ותכשיטיה.

ב. עובדות כתב האישום לפיהן הורשע הנאשם:

עמוד 1

הנאשם נשוי לאחייניתה של המנוחה ועל רקע זה, היתה בינו לבין המנוחה היכרות מוקדמת.

בתאריך מדויק שאינו ידוע למאשימה, עובר לאירועים נשוא כתב האישום, החליט הנאשם לשדוד את המנוחה ולהמיתה.

בתאריך 28/02/12 סמוך לאחר השעה 18:30, הגיע הנאשם לדירת המנוחה, נכנס לתוכה בעת שהמנוחה שהתה בה לבדה, ובעודם בסלון, אחז במנוחה ותקף אותה, כשהיא נאבקת בו ומנסה להתגונן. בשלב מסוים, גבר הנאשם על המנוחה, הפילה וחנק אותה על ידי כך שהפעיל לחץ על נחיריה ושפתיה וחסם את דרכי נשימתה. כל זאת עשה, מתוך כוונה להמיתה, ולאחר שהחליט לעשות כן בכוונה לגנוב תכשיטים וכסף מהדירה.

כתוצאה ממעשי הנאשם, נגרם מותה של המנוחה, מתשניק (חנק), בשל חסימת דרכי נשימה עליונות, בעקבות לחץ על נחיריה ושפתיה.

כמו כן, גרם הנאשם למנוחה פצעי שפשוף באמה הימנית, פצעי מעיכה, שפשוף וקרע באצבעות כפות הידיים שנגרמו קרוב לוודאי מלחץ בין כותרות שיניים (נשיכות).

לאחר שגרם למותה של המנוחה, חיפש הנאשם בדירה וגנב מתוכה תכשיטי זהב השייכים לה.

ג. ראיות המאשימה לעונש:

ב"כ המאשימה הניחה בפנינו את תצהירי שתי בנותיה של המנוחה (ט/1, ט/2), בהתאם לסעיף 18 לחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001 (להלן: "חוק זכויות נפגעי עבירה").

הבת, **ללי צרפתי**, הגדירה את אמה כעמוד השדרה של משפחתה בצינה כי סייעה לה רבות, הייתה חלק בלתי נפרד מחייה ומחיי משפחתה וילדיה וזאת מאז פטירתו של אביה - בהיותה בת 5 חודשים.

עוד ציינה כי מאז הירצחה של האם, היא סובלת מ"קשיי שינה וסיוטים קשים, התפרצויות בכי ודיכאון ממושך", בעיניים אף ניסתה לשים קץ לחייה, ובשל המצוקה הנפשית אליה נקלעה, התקשתה לתפקד בחיי היום יום ולכן היו השלכות על בני משפחתה הגרעינית.

הבת הביעה את תחושתה הקשה מכפירת הנאשם והצורך בניהול משפט שלדבריה כל כולו נועד ל"השפיל" את בני משפחתה "בעיני הבריות ורמיסת כבודנו" כהגדרתה.

באשר לענישת הנאשם ביקשה הבת כי בנוסף לעונש המאסר שייגזר עליו, לחייבו בפיצוי כספי משמעותי בגובה הסכום המקסימאלי האפשרי בחוק, אשר יסייע בידה לשקם את חייה.

הבת **ננה מישר**, בתצהיר הנפגעת שהוגש מטעמה, חזרה אף היא על מרכזיותה של המנוחה בחייה ובחיי משפחתה, מאז פטירתו של האב ועד ליום הירצחה.

אף היא הדגישה את סבלה מאז הרצח, "קשיי שינה וסיוטים קשים, התפרצויות בכי ודיכאון ממושך" עד כי אבדה לה שמחת החיים, וחזרה על בקשת אחותה, ללי, לחייב את הנאשם בפיצוי כספי משמעותי בנוסף לעונש המאסר בפועל שייגזר עליו.

ג. טיעוני הצדדים לעונש:

בפתח טיעוניה לעונש, בעל פה ובכתב (ט/3), ייחדה באת כח המאשימה דברים למנוחה ולמשפחתה וציינה כי המנוחה היתה בת 62 במותה, אלמנה, פנסיונרית, חיה בגפה בנהריה, היתה בקשר קרוב והדוק עם בנותיה ונכדיה, ושבה והתייחסה למכלול פרטים העולים מתצהירי נפגעות העבירה אשר אליהם התייחסנו בסקירה לעיל.

לשיטת באת כח המאשימה, נסיבותיו הספציפיות של תיק זה - על חומרת המעשה, נסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם - מצדיקות ענישה מחמירה במיוחד שתהלוך את חומרת המקרה.

לדבריה, קיימות בתיק דנן שתי נסיבות לחומרה המחייבות התייחסות משמעותית, שעליהן לבוא לידי ביטוי בפסיקת פיצויים, בשיעור המקסימאלי הקבוע בחוק, לכל אחת מבנותיה של המנוחה.

הנסיבה האחת, ביצוע הרצח בבית המנוחה, שהתגוררה בגפה בנהריה, לאחר שהנאשם נכנס לביתה, חנק והיכה אותה באכזריות ובברוטאליות רבה, לאחר שהמנוחה נאבקה על חייה ואף שרטה אותו במצחו באמצעות ציפורניה - עד שלבסוף הכניע אותה למוות, זאת עשה, מתוך מניע של בצע כסף, מבלי שקדמה למעשה הרצח כל התגרות מצד המנוחה, ומבלי שהנאשם נטל אחריות למעשיו, לאחר מכן.

הנסיבה השנייה, היות הנאשם קרוב משפחת המנוחה, אדם שהכירה, פגש בה באירועים משפחתיים, ובתוך כך ידע שיש ברשותה תכשיטים וכסף. לדבריה, במעשה הנורא שביצע "קרע" הנאשם את המשפחה לחלוטין, זרע בה הרס והסב לה נזקים קשים.

לדבריה, על הסבל שנגרם וממשיך להיגרם לבני משפחת המנוחה ניתן ללמוד מהתצהירים שהוגשו לבית המשפט על ידי בנותיה של המנוחה.

בהתייחס לעונש המאסר שיש לגזור על הנאשם, ביקשה באת כח המאשימה, לגזור עליו את עונש החובה הקבוע בחוק - מאסר עולם - בגין ביצוע עבירת הרצח, ובנוסף, עונש מאסר בפועל בגין עבירת השוד.

לשיטת ב"כ המאשימה, מאחר ובמקרה דנן המעשה של נטילת התכשיטים הינו מעשה נפרד ממעשה הרצח, וכי יש לקבוע מתחם עונש הולם נפרד בגין הרשעת הנאשם בעבירת השוד בנסיבות מחמירות, ולהורות כי העונש יהיה במצטבר לעונש מאסר עולם חובה שייגזר על הנאשם בגין הרשעתו בעבירת הרצח.

באת כח המאשימה ביקשה לקבוע כי לאור עיקרון ההלימה, בהתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ובמידת הפגיעה בו, כמו גם במדיניות הענישה הנהוגה ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מתחם העונש ההולם לעבירת השוד בנסיבות מחמירות אלה הינו 6-8 שנות מאסר.

כמו כן, הניחה בפנינו באת כח המאשימה, בטיעוניה לעונש בכתב, פסקי דין הקובעים לגישתה את מתחם הענישה ההולם לעבירת השוד בנסיבות מחמירות - שבוצעה בד בבד עם עבירת הרצח - ומורים כי בנסיבות הללו יש לצבור את העונשים, או למצער את חלקם.

כך גם הפנתה לגזר דין שניתן על ידי הרכב זה (בתפ"ח 31944-06-11 **מדינת ישראל נ' אברהם**

אלחני - מיום 03/12/12), בו נקבע מתחם עונש הולם לעבירה של חבלה בכוונה מחמירה שבוצעה יחד עם עבירת הרצח - בין 3-7 שנות מאסר בפועל - תוך שנקבע כי העונש ההולם מתוך המתחם שנקבע - הינו 4 שנות מאסר בפועל שירוצו במצטבר לעונש מאסר העולם בגין עבירת הרצח.

לעניין זה ציינה באת כח המאשימה, כפי הנראה על מנת ללמוד גזירה שווה מהנסיבות דשם לענייננו, כי העונש הקבוע בצדן של שתי העבירות - חבלה בכוונה מחמירה ושוד בנסיבות מחמירות הינו 20 שנות מאסר.

באת כח המאשימה הוסיפה וציינה, כי שיקולי הרתעה, גמול ומניעה, אף הם מחייבים הטלת ענישה מצטברת בנסיבות העניין, וזאת כהרתעה והעברת מסר לציבור בדבר ערך קדושת החיים, חשיבות קניינו של האדם ואי הפגיעה בזולת.

לעניין שיעור הפיצויים, הפנתה באת כח המאשימה, לפסיקה לפיה הוטלו פיצויים בגובה המקסימאלי הנקוב בחוק, וציינה, כי לאור סוג העבירות בהן הורשע הנאשם ונוכח הסבל הרב שגרם לבני משפחת המנוחה, מוצדק להטיל בנסיבות העניין את הסכום המקסימאלי הקבוע בחוק על סך ₪ 258,000 לכל אחת מבנותיה של המנוחה, שלדבריה, הן "בגדר מי שניזוקו באופן ישיר ממעשה העבירה".

באת כח המאשימה הוסיפה כי "הפיצוי נועד להעביר מסר כי דמה של המנוחה אינו הפקר וליתן ביטוי בכך לחומרת מעשהו של הנאשם", כמו כן הדגישה כי על פי הפסיקה חיוב בפיצוי לנפגעי העבירה אינה תלויה ביכולתו הכלכלית של הנאשם, או של משפחתו.

מנגד, התייחס ב"כ הנאשם בפתח טיעוניו בעל פה, לקושי הגלום לדבריו, בעבודתו של סנגור הטוען לעונש בעניינו של לקוח הכופר באשמתו והמורשע בתום שמיעת ראיות.

בא כח הנאשם הותיר את קביעת הפיצוי לנפגעות העבירה לשיקול דעת בית המשפט, לרבות גובהו ואופן תשלומו.

הוסיף וציין ב"כ הנאשם, כי עוד בטרם ניתנה הכרעת הדין בעניינו של הנאשם, הגישו בנותיה של המנוחה תביעה אזרחית נגד הנאשם, הגם שציין שאין מניעה על פי דין לעשות כן, אך לדבריו ראוי שבית המשפט ידע על כך.

בא כח הנאשם התייחס לתיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וטען כי מתחם הענישה שראוי להיקבע בגין ביצוע עבירת השוד נע בין 2-4 שנות מאסר בפועל.

מכל מקום, לשיטת ב"כ הנאשם, אין להורות על צבירת עונש המאסר בפועל שיוטל על הנאשם בגין ביצוע עבירת השוד, אלא להורות כי ירוצה בחופף לעונש מאסר העולם, או למצער להורות על צבירת חלקו, לפי שיקול דעתו של בית המשפט.

במקרה דנן, טען ב"כ הנאשם, כי עבירת השוד "נבלעת" בעבירת הרצח, ומשכך אין להורות על צבירת עונש המאסר שיושג בגין ביצוע השוד. זאת, לשיטתו, בשים לב לרכוש (תכשיטים וכסף) שנמצא בדירת המנוחה, ולעובדה שלא הוכח ערכו של הרכוש שנשדד או נגנב.

בהתייחס לתיקון חוק העונשין בדבר הבניית שיקול הדעת בענישה, טען כי רשאי בית המשפט לחפוף את העונשים של העבירות השונות, וזאת לדבריו "במיוחד כשמדובר באירוע מתגלגל ולא באירועים שונים במועדים שונים".

לענין נסיבותיו האישיות של הנאשם, הדגיש בא כוחו - היעדר עבר פלילי; אי הסתבכותו עם רשויות החוק והעובדה שמעולם אף לא נחקר; אבדן אחיו לאחרונה בנסיבות טראגיות; היות הנאשם אב לילדים ולדבריו "היתה לו משפחה למופת"; והיותו ספורטאי מצטיין.

לדבריו, הנאשם "מעולם לא היה מעורב בכל אירוע אלימות ואין ספק שמדובר כאן בהתנהגות יוצאת דופן וחד פעמית מבחינת אורחות חייו של הנאשם".

הנאשם משנשאל באם רצונו לומר דבר מה השיב - "ממש לא" (עמ' 321 שר' 12 לפר').

ד. דין:

הנאשם שבפנינו גדע את חייה של המנוחה, קרובת משפחתו, באחת, ובכך הותיר את שאיריה, שתי בנותיה - שהתייתמו מאביהן בגיל צעיר - יתומות. אם בכך אין די, לאחר שהמיתה בדם קר ובקור רוח, חיפש הנאשם בדירתה ושדד את תכשיטיה.

לא מצאנו אצל הנאשם רמז להבעת חרטה ולנטילת אחריות על מעשיו החמורים.

הנאשם כפר במיוחס לו בעובדות כתב האישום, ובחר לנהל הליך הוכחות עד להרשעתו בדין בגין עבירת הרצח בכוונה תחילה תוך ביצוע שוד, והרשעתו בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות. יודגש, כי אין בניהול ההוכחות בכדי להחמיר עימו (סעיף 40א' (6) לחוק העונשין), אך יחד עם זאת, ידועה ההלכה לפיה הודאת הנאשם, נטילת אחריות והבעת חרטה מהוות נסיבות מקלות. אין הדבר כך בעניינינו.

שמענו את טיעוני ב"כ הצדדים לעונש בדין שהתקיים בפנינו, ועיינו בטיעוני באת כח המאשימה בכתב ובצירופותיהם.

ב"כ המאשימה הפנתה למכלול שיקולים לחומרה וביקשה לגזור על הנאשם עונש של מאסר עולם בגין עבירת הרצח ובין 6-8 שנות מאסר בפועל בגין ביצוע עבירת השוד בנסיבות מחמירות, שירוצו כולן במצטבר לעונש מאסר העולם.

בנוסף, ביקשה באת כח המאשימה להטיל על הנאשם פיצויים בגובה המקסימאלי הקבוע בחוק, לכל אחת מנפגעות העבירה (שתי בנותיה של המנוחה).

מנגד, ב"כ הנאשם הפנה לנימוקים לקולא, וביקש לגזור על הנאשם בין 2-4 שנות מאסר בפועל (בגין ביצוע עבירת השוד בנסיבות מחמירות), שירוצו כולן בחופף לעונש מאסר העולם (או למצער חלקו, בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט).

כאמור לעיל, הנאשם הורשע בשתי עבירות: רצח בכוונה תחילה תוך ביצוע שוד, ושוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 300(א)(2) + 300(א)(3) ו-402(ב) לחוק העונשין.

על ענייננו חולש תיקון 113 לחוק העונשין, שעניינו הסדרת הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה (סעיף 40 לחוק העונשין).

המנגנון הקבוע בתיקון 113 לגזירת העונש - מסגרת נורמטיבית

העיקרון המנחה בענישה - עיקרון ההלימה - מבטא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40ב לחוק העונשין).

סעיף 40ג לחוק העונשין קובע, כדלקמן:

"(א). הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

(ב). הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם".

כלומר, לעניין גזירת העונש, מבחין תיקון 113 לחוק העונשין בין שני מצבים, כדלקמן:

האחד, כאשר בית המשפט הרשיע נאשם במספר עבירות המהוות אירוע אחד - אז, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין);

השני, כאשר בית המשפט הרשיע נאשם במספר עבירות המהוות מספר אירועים - שאז, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי בית המשפט לגזור עונש נפרד לכל אירוע, או עונש כולל לכל האירועים; ובמקום בו הטיל בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, עליו לקבוע האם העונשים יוטלו במצטבר או בחופף (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין).

בעניינינו הורשע הנאשם בשתי עבירות - רצח ושווד בנסיבות מחמירות - אשר מבחינה עובדתית שזורות האחת ברעותה. שהרי, עבירת הרצח בעצם באה כדי להקל על עבירת השווד.

מכאן, שלפחות מהבחינה ה"צורנית" ניתן לומר כי מדובר בשתי עבירות המהוות אירוע אחד.

יחד עם זאת, פסק בית המשפט העליון בדונו במספר עבירות המתה או במספר עבירות הגורמות נזק לגוף אשר בוצעו ברצף אחד, שיש לבחון נושא זה בטרם ענישתו של נאשם גם מהבחינה המוסרית-מהותית דהיינו, שחיו של כל אדם, באשר הוא אדם, הינם ערך מקודש בפני עצמו, ועל מי שנטלם יש לשאת עונש נפרד בגין כל עבירה שביצע.

אנו מודעים כמובן לכך שהפסיקה המוזכרת לעיל עסקה בנושא שונה מהנושא שבפנינו-"מעשה" אחד למול "אירוע" אחד או רבים- ואף ניתנה בטרם חוקק תיקון 113 לחוק העונשין, אשר יצר את האבחנה בין עבירות שונות ו"אירועים שונים", אולם, הרציונל דומה בשני הנושאים (ראה לעניין זה ע"פ **עמי פופר נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא(5), 289 (החל מפסקה 15 לפסק דינה של הש' ד. דורנר)

כך גם בענייננו, מן הבחינה המוסרית ותוך בחינת הערכים המוגנים, קיים שוני בין עבירת הרצח לעבירת השוד בהן הורשע הנאשם.

הערך שנפגע על ידי ביצוע עבירת הרצח, הוא כמובן ערך קדושת החיים, שהוא הערך הנעלה מכל. אולם, הערכים שנפגעו על ידי ביצוע עבירת השוד בנסיבות מחמירות, אותה ביצע הנאשם - שמירת הגוף, הרכוש והקניין ובמיוחד בטחונו של אדם בתוך ביתו הנחשב מבצרו - חשובים אף הם וראויים להגנה נפרדת, באמצעות ענישה נפרדת אשר צריכה לבוא תוך קביעה כי המדובר בעבירות שונות שמהוות "אירועים שונים".

אכן, השימוש שעשה המחוקק במונחים "אירוע" ו"עבירה" מעוררים, כמו במקרה זה, קשיים לא קלים.

אחד הקשיים מתעורר בענייננו, כיוון שלו קבענו כי מדובר ב"שתי עבירות המהוות אירוע אחד", היה עלינו לקבוע לפי סעיף 40 יג.א) לחוק העונשין, מתחם עונש כולל אחד לשתי העבירות, כאשר ברור, בשל הרשעת הנאשם בעבירת הרצח, שהרף התחתון של מתחם זה, יהא, מאסר עולם שהינו עונש חובה.

במקרה דנן, אנו סבורים כי בנוסף לבחינה המוסרית, המצדיקה ראיית שתי העבירות החמורות אותן ביצע הנאשם, כשני אירועים נפרדים, ראוי לעשות כן גם על מנת ליצור הרתעה נפרדת ומיוחדת כלפי הרבים, על מנת שעבריינים בכוח יראו ויראו.

אנו קובעים כי מדובר בשתי עבירות המהוות אירועים נפרדים; בעוד אשר לגבי עבירת הרצח, אין לקבוע מתחם עונש הולם, שהרי המחוקק ציוונו להשית עונש מאסר עולם, ו"עונש זה בלבד" הרי בגין עבירת השוד, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם.

מתחם זה, יקבע כמובן על פי נסיבותיה המיוחדות של העבירה, ובמקרה זה, חמורות הן ביותר, כמפורט לעיל, אולם, ברור כי לא נתעלם מכך שהנאשם ישא בגין עבירת הרצח את העונש החמור מכולם, הוא מאסר עולם.

ההתחשבות בעונש מאסר העולם תהיה כמובן במסגרת קביעת ה"עונש המתאים" בתוך המתחם.

הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות

הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות - מצויים ברף העליון של הערכים המוגנים, גרימה למותו של אדם באמצעות אלימות אכזרית. הערך המוגן בו פגע הנאשם - חיי אדם - הוא ערך עליון. במעשיו מעוררי התיעוב, חילל הנאשם את עקרון קדושת החיים ממניע של בצע כסף. את הפגיעה בערך חברתי נעלה זה מגלם עונש החובה בגין עבירת הרצח - מאסר עולם.

בע"פ 1127/13 **עמנואל גברזגיי נ' מדינת ישראל** [מיום 15/01/14 - פורסם בנבו], עמד בית המשפט

העליון על הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת השוד:

"הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת שוד הוא כבודם, חירותם ורכושם של [...]
קורבנות העבירה וביטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו, ולהלך ברחובות
ללא חשש" (שם, בעמ' 15).

בענייננו, מידת הפגיעה בערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת השוד הינה רבה, בין היתר, משום שעבירת
השוד בוצעה בנסיבות מחמירות - על ידי אלימות אכזרית וברוטאלית - ובד בבד עם ביצועה של עבירת
הרצח.

הנאשם המית את המנוחה - שלא עשתה לו מאומה, וכל חטאה היה שהיו ברשותה תכשיטים כאשר בעיני
רוחו של הנאשם, המטרה - בצע כסף - מקדשת את האמצעים, נלוזים ונפשעים ככל שיהיו, וזאת גם
במחיר חילולו של עיקרון קדושת החיים.

הדעת אינה סובלת מצב דברים שכזה, ושומה על בית המשפט להביע את שאט נפשו וסלידתו מעבריינים
שגדעו את פתיל חייהם של קרבנם במחי יד וגזלו את רכושם, לנקוט כלפיהם ביד נוקשה ובאפס סובלנות,
ולהשית עליהם ענישה מחמירה וכבדה שתבטא את החומרה היתרה הגלומה במעשיהם מעוררי התיעוב.

אין צורך לומר, כי אלימות בכלל, וכלפי קשישים בפרט, הינה תופעה בה אנו נתקלים לאחרונה לעיתים
תכופות יותר ויותר, ומשכך על בית המשפט לעשות למגרה של תופעה זו.

מדיניות הענישה הנהוגה

באשר לעבירת הרצח, על פי דין, משנגזר דינו של נאשם בגין עבירת רצח, ייגזר דינו לעונש מאסר עולם
(סעיף 300(א) לחוק העונשין).

משכך, נותר לבחון את מדיניות הענישה הנהוגה באשר לעבירת השוד בנסיבות מחמירות. שהעונש המירבי
הקבוע בצדה של עבירה זו הינו 20 שנות מאסר (סעיף 402(ב) לחוק העונשין).

בית המשפט העליון עמד, לא אחת, על חומרת עבירת השוד, הצורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע מעשי
שוד אלימים ועל הצורך להטיל בגינם ענישה מחמירה ומרתיעה. וכך נאמר בע"פ 2163/05:

[...] כשם שחברה מתוקנת חייבת להקפיד על מתן יחס אנושי לנאשמים ולאחרים, כך
חובתה להגן על חסרי ישע ועל אזרחים תמימים מן השורה מפני אכזריות של תוקפיהם.
חלק מההגנה שהחברה חייבת לתת לאזרחיה, מתבטאת בחובת בתי המשפט לגזור
עונשים כאלה שירתיעו עבריינים מסוג הנאשמים כאן מלבצע מעשים מהסוג שבוצע...
[...] דבר הענישה המחמירה בכגון אלה [...] מן הדין שיחדור לתודעת הרבים, ובתי
המשפט יתנו ידם להחמרה; טוב שיידעו הזוממים לפרוץ לביתו-מבצרו של הזולת,

להחרידו ממנוחתו, לפגוע ברכושו תוך פוטנציאל לפגיעה בגופו ועמה בנפשו, כי כאלה יהיו סדרי הגודל בענישה" (**אליב נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 12/12/05), פסקה ו').

יפים לעניין זה גם דברים שנאמרו בע"פ **5265/12**:

"עבירה זו אסור לה שתקנה אחיזה במחוזותינו ועלינו לפעול לעוקרה היכן שניתן. עבירת השוד פוגעת בציבור הקורבנות המסוים במסגרת האירוע, כמו גם בכלל האוכלוסייה כאשר גורמים עבריינים מאיימים על שלומה ורווחתה. על בתי המשפט להעביר מסר מרתיע לכל מי שבוחר להשיג רווח 'קל' בדרך עבריינית תוך פגיעה באנשים תמימים הנקרים בדרכם. כאמור, בנסיבות רגילות הרתעה זו צריכה לכלול מאסר בפועל" (**עמור נ' מדינת ישראל**, (לא פורסם, 27.12.2012), פסקה 8).

ולעניין חומרתה היתרה של עבירת השוד המבוצעת כלפי קשישים, נאמר בע"פ **5213/06**:

"[...] עבירת השוד בפני עצמה חמורה היא, וכאשר היא מופנית אל החלש והקשיש בחברה שהסיכוי להתנגדותו הוא קטן, היא חמורה שבעתיים [...]" (ע"פ **5213/06** וונדמו נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 09/05/07), פסקה 14).

זאת ועוד, בית המשפט העליון ציין כי העונש שראוי להטיל על עבירת שוד - המבוצעת בנסיבות מחמירות - הינו עונש מאסר משמעותי וממושך. יפים לעניין זה דברים שנאמרו בע"פ **5901/10**:

"א. כבר נשפכו דיואות רבים על חומרתה של עבירת השוד, המצדיקה ככלל עונש מאסר מאחורי סורג ובריח. לא כל שכן כשהיא נעברת [...] בנסיבות חמורות [...] היורד לביטחונם, לכבודם ולרכושם של בני אנוש אחרים, דינו מאסר משמעותי (**גולקו נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 17/05/11, בעמ').

עיון במקרים דומים בפסיקה (בסוג העבירה ובנסיבות ביצועה), העלה מספר מקרים רלוונטיים לענייננו, אשר בכולם נגזרו - בגין ביצוע עבירת השוד בנסיבות מחמירות - עונשי מאסר בפועל, בטווח הנע בין 4 ל-8 שנות מאסר בפועל.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירות

משעמדנו על מדיניות הענישה הנהוגה הצריכה לענייננו, על בית המשפט לבחון את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, זאת "ככל שסבר שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ועל אשמו של הנאשם"

(סעיף 40ט לחוק העונשין).

הנאשם כאמור הכיר את המנוחה בהיותם קרובי משפחה, ידע שהחזיקה ברשותה תכשיטים, ותכנן בקפידה את מעשיו.

הנסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות אף הן עומדות לו לרועץ. המדובר, כאמור, בבצע כסף - שככל הנראה נבע מחמת מצוקה כלכלית - שעל רקעו, בין השאר, גמלה בלבו של הנאשם ההחלטה להמית את המנוחה בדם קר, בקור רוח ובאכזריות רבה.

בהתאם לסעיף 40יב לחוק העונשין, מלבד הנסיבות שפורטו לעיל - אלו הקשורות בביצוע העבירה, ואלו שאינן קשורות בביצוע העבירה - רשאי בית המשפט לשקול נסיבות נוספות, הן לשם קביעת מתחם העונש ההולם, והן לשם גזירת העונש המתאים לנאשם.

מתחם העונשההולם בנסיבות העניין

מכיוון שבגין עבירת הרצח אחד הוא העונש - מאסר עולם - ראוי לקבוע לגבי עבירת השוד בנסיבות מחמירות במקרה זה, כי מתחם העונש ההולם נע בין 4 ל-8 שנות מאסר בפועל.

מתחם הענישה הנ"ל נקבע תוך שקלול הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות ומידת הפגיעה בהם, בהתחשב במדיניות הענישה הנהוגה ומידת אשמו של הנאשם, כפי שדנו לעיל.

גזירת העונש המתאים לנאשם - מתוך מתחם הענישה שנקבע

כאמור לעיל, בגזירת העונש המתאים לנאשם - בתוך מתחם הענישה שנקבע - רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה "ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה", ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם" (סעיף 40יא לחוק העונשין).

נציין, כי בקובענו את העונש ההולם שיש לגזור על הנאשם, התחשבנו, בין השאר, בנסיבות הבאות - שאינן קשורות בביצוע העבירה - אשר לדעתנו יש ליתן להן משקל בנסיבות העניין: פגיעת העונש בנאשם ובבני משפחתו (בשים לב לגילו ולנוכח היותו אב לילדים); נסיבות חייו של הנאשם לרבות מות אחיו בנסיבות טראגיות והיעדר עבר פלילי.

משעמדנו על נסיבותיו של הנאשם - אלו שאינן קשורות בביצוע העבירה - נציין כי נסיבות אלו הובאו במכלול שיקולינו, לקולה ולחומרה, בקובענו את העונש המתאים שיש לגזור על הנאשם.

זאת ועוד התחשבנו גם בשיקולי הרתעתו האישית של הנאשם וכן הרתעת הרבים, ואנו סבורים כי שיקולים אלו, אף הם מחייבים הטלת ענישה מחמירה.

העונשים הושתו בהתחשב, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, והם מבטאים יחס הולם בין חומרת מכלול מעשיו ומידת אשמתו של הנאשם לבין תקופות המאסר שהוטלו עליו.

לאחר ששקלנו את העבירות, נסיבותיהן, הערכים החברתיים הנפגעים, את מדיניות הענישה הנהוגה, כמו גם את מכלול השיקולים הרלוונטיים הן לחומרה והן לקולה, בשים לב למכלול הנסיבות שבאו לפנינו

ופורטו לעיל, אנו קובעים כי העונש המתאים שיש לגזור על הנאשם - מתוך מתחם הענישה שנקבע - הינו מאסר עולם (בגין ביצוע עבירת הרצח), בתוספת 5 שנות מאסר בפועל בגין ביצוע עבירת השוד בנסיבות מחמירות).

בקביעה זו הבאנו לידי ביטוי את ענישת הנאשם בגין הרשעתו בעבירת הרצח בגינה נידון למאסר עולם.

בקביעה זו התחשבנו בכך שתוטל על הנאשם ענישה במצטבר (לעניין המדיניות העונשית הנוטה להקל עם הנאשם מקום שמוטלים עליו מספר עונשי מאסר בגין מספר עבירות באותה פרשה, ר' למשל ע"פ 5329/98 דג'אני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 03/02/03)).

הטלת עונשי המאסר בחופף או במצטבר

משקבענו אם העונש המתאים שיש לגזור על הנאשם בגין העבירות בהן הורשע, נותרה ההכרעה בשאלה האם ירצה הנאשם את העונשים בחופף או במצטבר.

הלכה היא, כי בית המשפט מוסמך לגזור עונשים שונים שהוטלו על הנאשם באופן מצטבר.

בית המשפט העליון עמד על השיקולים שעל בית המשפט לשקול, אם להורות על ריצוי העונשים בגין עבירות שונות בחופף או במצטבר, בע"פ 6294/11:

"[...] אם במסגרת המסכת העובדתית מדובר בעבירות עצמאיות שלהן קיום ממשי נפרד; חומרת המעשים (כגון האם ליוותה את המעשה אכזריות מיוחדת המצדיקה צבירת עונשים לשם מיצוי הדין); האם נסיבות ביצוע העבירה מצדיקות תגובה עונשית מיוחדת [ע"פ 3503/01 תפאל נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ח (1) 865, 872-873 (2003); עניין אייזן, בעמ' 647, חוות דעתו של המשנה לנשיא (בדימ') א' מצא]" (פלונינ' מדינת ישראל (לאפורסם, 20/02/14) בעמ' 91 (להלן: "עניין פלוני").

עוד נקבע בעניין "פלוני" הנ"ל, כי בשוקלו אם יש מקום להורות על ריצוי עונשים במצטבר, יבחן בית המשפט את נסיבותיו המיוחדות של המקרה שלפניו, בכלל זה את חומרת האירוע העברייני; הפגיעה שנגרמה על ידי העבירה הנוספת; האינטרסים המוגנים על ידי סעיף העבירה והשיקולים המוסריים העומדים בבסיס ההגנה על הקורבנות (שם, בעמ' 91).

כן נקבע בפסיקה, כי עבירות חמורות; עבירות שבוצעו בנסיבות קשות; העבירות שבוצעו בברוטליות ועבירות הפוגעות באינטרסים יקרים לחברה עלולות להצדיק הטלת ענישה מצטברת (ע"פ 6535/01 קוזירוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז (3) 562, 571 (2003) (להלן: עניין קוזירוב)).

יפים לעניין זה הדברים הבאים שנאמרו בעניין "קוזירוב" הנ"ל:

"על דרך הכלל ייאמר, שבמקום בו סבור בית-המשפט - בנסיבותיו הספציפיות של עניין

פלוני - כי שיקולי הגמול וההרתעה גוברים על שיקולים אחרים, תגבר הנטיה לצבור עונשי מאסר אלה-אל-אלה, במלואם או בחלקם. הגורמים המהותיים המזינים שיקול זה רבים ומגוונים הם. נזכיר, למשל, את דברי בית-המשפט בע"פ 670/80 ברוך בן ישראל אבוחצירא נ' מדינת ישראל פ"ד לה (3) 681, 695, ולפיהם: [...] החלטת בית המשפט על הצטברות או חפיפה תלויה בנסיבות כל מקרה ומקרה. נסיבות מקרה זה הצדיקו את ההוראה בדבר הצטברות העונשים. כאן נעברו העבירות תוך חתירה תחת אשיות המשפט"(שם, בעמ' 569).

הלכה היא, כי בית המשפט רשאי, בנסיבות מסוימות, להורות על הצטברות עונש מאסר בנוסף לעונש מאסר עולם (ע"פ 9059/03 יוסבשילי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 23/03/07), פסקה 7 (להלן: "עניין יוסבשילי")).

בעניין "יוסבשילי" הנ"ל חזר ואישר בית המשפט העליון, מפי כב' הנשיאה (כתוארה דאז), ד' ביניש, את ההלכה האמורה, תוך הדגשת הטעמים לה. בין הטעמים לאמור מצוי הנוהג שהתפתח, לפיו ניתן לקצוב גם עונשי מאסר של מי שהוטל עליו עונש מאסר חובה. טעם נוסף מצוי בהגנה על ערך חיי האדם ובשיקולי גמול, מניעה והרתעה:

"בית-משפט זה כבר פסק בעבר כי במקרים מסוימים, יש מקום להורות על ריצוי במצטבר של עונשי מאסר עולם בגין הרשעה במספר מעשי רצח, וזאת בשל הצורך ליתן ביטוי הולם לערך קדושת החיים ובשל ההכרח להרתיע מפני נטילת חיי אדם" (שם, בפס' 6).

העבירות בהן הורשע הנאשם הן מן הקשות בחומרתן. המדובר במעשה רצח ושווד בנסיבות מחמירות שבוצעו בנסיבות קשות, באכזריות רבה, בברוטאליות וללא רחם. העבירות שבוצעו פוגעות באינטרסים יקרים ביותר לחברה, ומשכך מצדיקות הן בנסיבות העניין הטלת ענישה מצטברת.

אנו קובעים, כי מכלול השיקולים אשר הוכרו בפסיקה כשיקולים מנחים לסוגיה שבנידון מוביל למסקנה, כי על הנאשם לרצות העונשים שנגזרו עליו - **במצטבר**.

זאת ועוד, נציין כי בנסיבותיו החמורות של המקרה דנן, יש בכוחם של שיקולי הגמול וההרתעה כדי לגבור על שיקולים אחרים, וגם מן הטעם הזה באנו לכלל מסקנה לפיה העונשים שהוטלו על הנאשם ירצו **באופן מצטבר**.

קביעה שהעונשים ירצו בחופף - ולו באופן חלקי - יהא בה, להשקפתנו, בכדי להקל ראש במעשיו של הנאשם כלפי המנוחה. יפים לעניין זה הדברים הבאים שנאמרו בעניין "**קוזירוב**" הנ"ל:

"[...] עבירות שבוצעו בנסיבות קשות, עבירות שבוצעו בברוטליות, עבירות הפוגעות באינטרסים יקרים לחברה - אלה עשויות - באשר הן - להצדיק ענישה מצטברת על מי שהורשע בדינו. והכול כמובן בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה" (שם, בעמ' 571).

נציין, כי התנהלותו של הנאשם לאורך ההליך, עת בחר לנהל הליך הוכחות, אין בה כדי להחמיר עמו, אך לא ניתן לראותו כמי שמודה ומקבל אחריות, וכמי שיש להקל עמו.

על כך יש להוסיף כי הנאשם לא הביע כל חרטה או צער כלפי קורבנות העבירה - המנוחה ושתי בנותיה - וגם עובדה זו, אינה נזקפת לזכותו.

סיכומו של דבר, לאחר ששקלנו את מכלול השיקולים הרלוונטיים, אנו סבורים כי יש ליתן ביטוי לחומרה המיוחדת שבמעשי הנאשם בגזירת דינו, באופן של הטלת עונשי מאסר בפועל מצטברים.

הטלת פיצוי לנפגעות העבירה

בנוסף על האמור, ראוי להטיל על הנאשם פיצוי לכל אחת מנפגעות העבירה - שתי בנותיה של המנוחה - וזאת מכוח סעיף 77 לחוק העונשין הקובע, כדלקמן:

77. (א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, ייזקף תחילה על חשבון הפיצויים.

הנזק שנגרם לבנותיה של המנוחה שנותרו יתומות מאמן, הוא ברור מאליו, כפי שפורט על ידי באת כח המאשימה בטיעוניה לעונש.

הלכה היא, כי סעיף 77 לחוק העונשין אינו מצמצם עצמו לקורבן העבירה הישיר בלבד, כי אם מאפשר פסיקת פיצוי גם למי שאינו נפגע העבירה הישיר (ע"פ 3116/13 ויאם קבלאן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 15/10/13), בעמ' 10 (להלן: "עניין קבלאן")).

בפסיקה הוטעם, כי ההצדקה להטיל פיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין, מקבלת משנה תוקף, כאשר עסקינן בעבירה החמורה ביותר בספר החוקים של נטילת חיי אדם. לענין זה יפים דברי בית המשפט העליון בע"פ 7033/04:

"[...] בעת האחרונה עדים אנו לשינוי מסוים שחל בפרשנות הניתנת לסעיף 77 לחוק העונשין. כך, החל בית-המשפט לעודד את השימוש בהוראת החוק האמורה לאור העלייה שחלה במעמדם של נפגעי עבירה ומתוך הכרה בזכותם לקבלת פיצוי על הנזקים השונים - הרכושיים, הגופניים והנפשיים - שנגרמו להם [...] דברים אלו ודאי נכונים ככל שמדובר בעבירה החמורה מכל של נטילת חיי אדם" (**יחזקאל יאיר נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 11/09/06), בעמ' 14).

הלכה היא, כי קביעת שיעור הפיצויים לפי סעיף 77 לחוק העונשין נתונה להערכתו של בית המשפט (ע"פ 420/09 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 23/11/09), בעמ' 43), כמו גם כי "יכולותיו הכלכליות של העבריין אינן מהוות שיקול בקביעת שיעור הפיצוי לטובת משפחת המנוח" (ע"פ 329/13 **סגונדו לוי ורגס נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 09/03/14), בעמ' 8).

לבסוף, יצוין, כי אין בהגשת תביעה אזרחית כנגד הנאשם כדי לחסום את חיובו בתשלום פיצויים לפי סעיף 77 לחוק העונשין. יפים לעניין זה דברים שנאמרו בעניין "**קבלאן**" הנ"ל:

"[...] בל נשכח שלסמכות החיוב בפיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין תכליות נוספות. בין היתר, מתן סעד מידי לנפגע בלי שייאלץ להמתין עד לסיומם של הליכים האזרחיים[...]" (שם, בעמ' 11).

סיכומו של דבר, לאחר ששקלנו את העבירות, נסיבותיהן, הערכים החברתיים הנפגעים, ואת מדיניות הענישה הנהוגה, כמו גם את מכלול הנסיבות האישיות של הנאשם והשיקולים הרלוונטיים הן לחומרה והן לקולא, אנו גוזרים על הנאשם את העונשים, הבאים:

א. מאסר עולם בגין עבירת הרצח.

ב. 5 שנות מאסר בפועל בגין העבירה של שוד בנסיבות מחמירות.

עונש המאסר בן 5 שנים בגין עבירת השוד בנסיבות מחמירות ירוצה **במצטבר** לעונש מאסר העולם אשר הוטל על הנאשם.

ג. עונש מאסר על תנאי של 24 חודשי מאסר והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע, ויורשע בגינה.

ד. פיצוי כספי לנפגעות העבירה - שתי בנותיה של המנוחה ביחד בסכום המקסימאלי הקבוע בחוק (258,000 ₪) וזאת עד לא יאוחר מתאריך 01/10/14, אשר יופקדו בגזברות בית המשפט המחוזי בחיפה, ויועברו בהתאם לפרטי חשבון שימסרו על ידי באת כח המאשימה.

לצורך מניין תקופת המאסר תימנה תקופת שהייתו של הנאשם במעצר **מיום 12/02/13 ועד היום**.

בטרם סיום, נעיר כי בנותיה של המנוחה בתצהיר נפגע העבירה הגדירה כ"אשת חיל מי ימצא", ואין לנו אלא לשוב ולהפנות לנאמר בהכרעת הדין כי "המנוחה נאבקה על חייה והוכרעה בערבו של אותו יום, בברוטאליות רבה, לאחר שתוקפה חנק אותה למוות,..." וכי "במאבקה על חייה, הטביעה אות קלון של רוצח על מצחו של פטר גפן הנאשם שבפנינו".

אלמלא מאבקה לחיים של המנוחה אשר במהלכו שרטה את הנאשם במצחו ובכך ניתן היה לאתר את פרופיל הדנ"א שלו מתחת לציפורני ידיה, כמו גם כתם הדם שנמצא בדירה, ספק אם הנאשם היה נותן את הדין על הפשע הנורא שביצע.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"א סיוון תשע"ד, 19 יוני 2014, במעמד באי כח הצדדים והנאשם.

ד"ר מ. רניאל, שופט

מ. גלעד, שופט

י. אלרון - נשיא
[אב"ד]